

Rogaland Fylkeskommune
Regionalplanseksjonen
Att: John Jastrey
Postboks 130
4001 Stavanger

Deres ref.:

Vår ref: DAH

Dato: 28.11. 2011

REGIONAL PLAN FOR BRUK OG VERN AV SETESDAL VESTHEI, RYFYLKEHEIANE OG SETESDAL AUSTHEI

*****

HØRINGSUTTALELSE FRA HYBRIDTECH HOVATN AUST AS

Det vises til Forhåndsmelding for Hovatn Aust Vindpark i Bygland kommune,- sendt Norges Vassdrags og Energidirektorat (NVE) i august 2011. NVE har meddelt at høringsprosess for prosjektet starter medio desember d.å.

INNLEDNING

HybridTech-gruppen har forhåndsmeldt og eller konsesjonssøkt seks vindkraftprosjekter, hvorav to i Rogaland og fire i Vest- og Aust Agder. Hver av disse er etablert som eget prosjektselskap med HybridTech som morselskap. Samlet installert effekt i ovennevnte prosjekter vil kunne bli ca. 600 MW.

Forhåndsmeldingen for Hovatn Aust Vindpark er utarbeidet med utgangspunkt i eksisterende Fylkesdelplan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiene (2005). Planområdet i Bygland utgjør ca. 8 km².

HEIPLANEN

HybridTech er kjent med at Miljøverndepartementet har initiert at man gjennom et samarbeid med kommuner og fylkeskommuner skal komme frem til en Heiplan hvis formål er å:

- Sikre villreinen leveområder
- Gi gode rammevilkår for levedyktige lokalsamfunn

Vi anser at i det foreliggende høringsutkast fra juni 2011 er samlet et omfattende kunnskapsgrunnlag om det område på ca. 12 000 km² som nå foreslås å inngå i det fremtidige Heiplanområdet.

Høringsutkastet fra juni 2011 foreslår en vesentlig utvidelse av Hensynssone Nasjonalt Villreinområde ved Hovatn i forhold til gjeldende Fylkesdelplan. Også i forhold til

Arbeidsutkast for Heiplanen fra februar 2011 er hensynssonen utvidet. Dette innebærer en tilsvarende reduksjon av Hensynssonen bygdeutvikling i Bygland. Det forslag som fremgår av sist fremlagte høringsutkast innebærer at de to aktuelle planområder for vindkraft på Gnuldrehei (nordlige planområde) og Reiskæven (sydlige planområde) ved Hovatn kommer innenfor grensen for Hensynssonen Nasjonalt Villreinområde.

HybridTech ser betydningen av at man innenfor det område på ca. 12 000 km² som Heiplanen omfatter bl.a. skal ivareta to hovedhensyn. Hensynet til leveområder for villrein, og at arbeidet med Heiplanen skal sikre gode rammevilkår for levedyktige lokalsamfunn. Med dette som utgangspunkt ønsker vi å kommentere Høringsutkastet fra juni 2011.

LEVEOMRÅDET FOR VILLREIN

Høringsutkastet viser til at kraftanlegg eller overføringslinjer skal unngås i Nasjonalt Villreinområde. Unntak kan gjøres i Hensynssone Villrein for småkraftverk og tiltak som ikke innebærer vesentlige inngrep med innvirkning på villreinen eller øvrige verneinteresser. Vi viser i denne forbindelse til "Årsrapport for 2010- VindRein- KraftRein".

For ytterligere å få frem informasjon om mulige negative virkninger for villrein som normalt befinner seg øst og nord for våre to planområder ved Hovatn, har HybridTech anmodet konsultantselskapet NaturRestaurering AS om å utarbeide en vurdering. Denne var ferdig i november 2011, og er laget av selskapets daglige leder Dr. Scient. Jonathan E. Colman og Cand. Scient. Sindre Eftestøl. I deres arbeid inngår også en vurdering av Høringsutkastet til Heiplanen datert mai 2011, mens deres vurdering i hovedsak bygger på det kunnskapsgrunnlag som er etablert gjennom års arbeid med kartlegging av reinens adferd og leveforhold i det aktuelle området. Rapporten er totalt på 23 sider. Vi gjengir her derfor kun noen konklusjoner fra sammendraget.

Rapporten inneholder kart som viser GPS-posisjoner for villrein i området rundt Hovatn for årene 2007 til og med 2011. Registreringer viser at det kun i enkelte år er forekomst av rein i randsonen for det nordlige planområdet. Det er ikke registrert rein i det søndre planområdet, som også er omringet av veier, hytter og turstier. Dog kan det forekomme rein i dette området også.

Det anses at anlegging av en vindpark vil kunne påvirke villreinen mindre negativt hvis det gjennomføres i den årstiden dyrene ikke befinner seg i området.

Dagens vindparker i Norge, Sverige og Finland har ikke vist seg særlig negative ovenfor tamreins adferd, arealbruk eller trekkmonster. Selv om studier på tamrein ikke nødvendigvis direkte kan overføres til villrein, er det her grunn til å bemerke at vi gjennom lesning av høringsutkastet, rapporter, og ved informasjon vi har mottatt fra lokale kilder, er kjent med at den nåværende reinstammen i Setesdal Austhei har sin opprinnelse i tamrein.

I forbindelse med tamreindriften som tidligere ble drevet i området rundt Hovden, ble det blant annet innført "skogsrein" fra Sverige. Fra 50- 60-tallet hvor tamreindriften gradvis opphørte, ble noen individer fra hovedflokket tilbake i området øst og nord for Hovatn, og anses i dag å være opphavet til rein mellom Setesdal og Tovdalsvassdraget. Det synes allment erkjent at rein i dette området viser mindre potensiell påvirkningsgrad av inngrep/aktivitet enn for eksempel rein i Setesdal Vesthei. Som det også fremgår av høringsutkastet lever den her tettere innpå menneskelig aktivitet.

Med sin nærhet til hoveddalføret i Setesdal, fastboende, flere eksisterende kraftledninger, (inkl. den nye 420 kV ledningen Skåreheia-Holen), vannkraftmagasin, hytter, støler, landbruk og veier inn i området, gir dette en viss nedprioritering av områdets totale verdi for reinen.

Ut fra de momenter som er anført ovenfor, viser rapporten til at en eventuell utbygging i området må baseres på en god detaljplanlegging. Denne må tilpasses viktige økologiske funksjoner og prosesser. Derved kan en utbygging ivareta Naturmangfoldsloven generelt, og i tillegg redusere eventuelle negative effekter for villreinen.

Vi ser i denne sammenheng som et viktig moment at adkomst til området skjer vestfra gjennom Hensynssone Bygdeutvikling hvor veier allerede er bygget blant annet som følge av etableringen av Hovatn kraftmagasin og bygging av kraftlinjer.

Vi forutsetter for øvrig at kriteriene for ovennevnte detaljplanlegging vil bli fastlagt av de kriterier for konsekvensutredninger som NVE fastsetter.

BYGDEUTVIKLING

Heiplanen forutsettes å erstatte Fylkesdelplan for Setesdal Vesthei Ryfylkeheiene (2005), og foreslår å utvide planområdet med Setesdal Austhei. Forslaget innebærer også, i forhold til Arbeidsutkastet fra 2.2.2011, en betydelig reduksjon av de områder Bygland kommune kan disponere til bygdeutvikling. I retningslinjer for bygdeutviklingssoner i Høringsutkastet til Heiplanen sies at dette skal være utviklingssonen i bygdene. Hit skal nye større tiltak primært kanaliseres. Her prioriteres planer og tiltak som fremmer en bærekraftig bygdeutvikling.

Bygland Kommune har i likhet med mange distriktskommuner i Norge måttet kjempe mot nedgang i folketallet. Kommunen har selv aktivt forsøkt å motvirke dette gjennom tilrettelegging for nye arbeidsplasser, og ved å stimulere bosetting ved å yte økonomisk støtte til folk som ønsker å bosette seg i bygda. I dag er det ca. 1230 innb. i kommunen. Tradisjonelle næringer som landbruk, med de ringvirkninger dette gir, har over tid hatt synkende sysselsetting og verdiskaping.

At kommunen aktivt forsøker å motvirke en negativ utvikling, forutsetter at lokalt ressursgrunnlag i fremtiden kan gi en verdiskaping som gir Bygland viktige økonomiske rammer for å møte slike utfordringer.

I de møter HybridTech har hatt med grunneiere, kommunestyre og kommunens administrasjon har vi anslått at en utbygget Hovatn Aust Vindpark i drift, vil kunne tilføre Bygland kommune ca. 8,5 mill. kroner i gjennomsnittlig årlig inntekt i løpet av en konsesjonsperiode på 20 år. Dette er basert på dagens regler for skatt på verker og bruk. I tillegg til avtalebestemte leieinntekter til grunneiere og behov for kjøp av lokale tjenester i anleggsfasen og senere under drift, vil en eventuell vindpark også gi grunnlag for permanent sysselsetting hva angår drift og tilsyn.

Vi finner det riktig å påpeke at disse muligheter vil falle bort dersom nåværende Fylkesdelplan for Setesdal Ryfylkeheiene skulle bli erstattet av en Heiplan hvor de aktuelle Hensynssoner trekkes opp som angitt i Høringsutkastet av juni 2011. Om dette blir resultatet innebærer det at Bygland må "betale" en høy pris for å måtte akseptere at en betydelig del av kommunens område, beliggende i kanten av et totalt verneområde på ca. 12 000 km², må avstås for å tilfredsstille Heiplanens formål.

KAN DE TO HENSYN KOMBINERES?

Vi har ovenfor vist til faglige vurderinger og erfaringer fra vindparker andre steder, hva angår potensiell påvirkningsgrad av en eventuell utbygging. Det vårt syn at dette også når det gjelder våre planer for Hovatn Aust Vindpark må være mulig å gjennomføre på en måte som ikke endrer reinens fremtidige bruk av området. Erfaringsmessig vil kun ca. 2 % av det areal som inngår i vårt planområde bli direkte fysisk berørt av veier eller oppstillingsplasser for vindturbiner. Resten vil forbli urørt.

Erfaringer fra vindparker bygget i Norden de senere år viser at disse i liten grad påvirker reinens adferd. Vi viser her til den utredning som er laget av NaturRestaurering AS ved Jonathan E. Colman og Sindre Eftestøl. Deres vurdering er at reinsdyr, helt eller delvis, kan tilpasse seg forskjellige typer endringer i sitt miljø, inkludert utbygginger. Dette betyr at et vindkraftverk eller en kraftledning i seg selv sannsynligvis ikke har noen sterk skremmende effekt på reinsdyr. Det vises her til en rekke feltobservasjoner om at rein kan vise normal adferd ved direkte eksponering for både vindturbiner og kraftledninger. Det som anses viktig er at anleggsfasen planlegges og gjennomføres på i den tid av året hvor rein normalt ikke oppholder seg i nærområdet, særlig fordi det primært er i denne fasen i et vindkraftprosjekt at det er omfattende menneskelig aktivitet i området. Utførelsen av anlegg må i tillegg gjennomføres på en slik måte at man i minst mulig grad skaper unødige hindringer som rein oppfatter som barrierer. Det gjøres for ordens skyld oppmerksom på at det ikke er vanlig å bruke inngjerding i forbindelse med vindparker, men at det tvert imot er åpen tilgang til området (dog er veier vanligvis sperret med bom).

AVSLUTNING

I det videre arbeid med Heiplanen må det etter vårt syn legges til grunn at alle forslag om tiltak, også i Hensynssoner for Bygdeutvikling, vil bli underlagt de omfattende krav til konsekvensutredninger som skal fremgå av fastsatte program. Både ut fra de hensyn Heiplanen i fremtiden er ment å ivareta, og hensynet til berørte parter som kommuner, grunneiere og eventuelle tiltakshavere, forutsetter vi at så vel Heiplanen som den fremtidige forvaltning av denne må bygge på reelle vitenskaplige og objektive fakta. Vi kan ikke se at slike hensyn så langt er ivaretatt på en tilfredsstillende måte i det foreløpige Høringsutkast.

Med vennlig hilsen

Dag Arild Hansen

Daglig Leder

HybridTech Hovatn Aust AS